

[illegible]

De groote Klok te Straatsburg.

Deze klok werd naar men wil, in het jaar 1571 door twee werktuigkundigen, Dapodius en Wolkenstenius, vervaardigd (*). De volgende bijzonderheden, die zeer belangrijk zijn, hebben wij ontleend uit de Straatsburgsche Kronyk.

In deze klok verdienen voornamelyk negen zaken onze opmerking, waarvan er acht in den muur zijn, en de negende omtrent drie voet verre van den muur staat. Deze is eene groote hemel-globe, waarin duetbewegingen zijn; de eene is die van den geheelen bol, welke den ganschen hemel vertoont, en zich van het Oosten tot het Westen in vier en twintig uren beweegt; de tweede is die der zon, welke de bemeltekenen eens in het jaar rondloopt; en de derde is die der maan, welke haren loop in acht en veertig uren volbrengt. Men vindt aldus in deze globe de bewegingen van den ganschen hemel, van zon en maan, elke minuut van een uur, en het rijzen en dalen van elke ster afgebeeld. De werktuigen dezer bewegingen zijn verborgen in het ligchaam van eenen pelikaan onder de globe. Het aspunt staat ter hoogte van Straatsburg en is afgebeeld door eene schoone koperen ster; het kruispunt is aangetoond door eenen engel, geplaatst in het midden der middaglijn.

De tweede zaak, die opmerking verdient, zijn twee kringen in elkander, waarvan de eene acht, de ander negen voet breed is; de buitenste beweegt zich van het Noorden naar het Zuiden eens in het jaar, en heeft twee engelen, waarvan de eerste, aan de noordzijde, naar elken dag der week wijst, terwijl de tweede, aan de zuidzijde, aantoont, welke dag het een half jaar duurt. De binnenste kring beweegt zich van het Noorden naar het Noorden eens in honderd jaren, en beschrijft vele dingen, als: het jaar der wereld, het jaartal der Christelyke tydrekening, den kring der zon, de opvolging der evennachtyden, met de verandering der hemelsche punten, het schrikkeljaar, de veranderlyke feestdagen, en de zondagsletten of het guldengetal, zoo als hetzelfde elk jaar is. Er is een onbeweegbare wijzer, die voor elk jaar al deze dingen bevat, zynende het onderste gedeelte van dezen wijzer vast aan eenen anderen onbeweegbaren kring, waarin de profeet Elias en de stad Straatsburg afgebeeld zijn. Aan weerskanten der kringen, op den muur, zyn de zons- en maanverduisteringen voor vele jaren, van 1573 tot 1624, voorspeld.

In de derde plaats ziet men eene wettelyke beweging der planeten; des Zondags wordt de zon in hare kar voortgetrokken; deze wordt des Maandags door het schynen der maan opgevolgd; des Dingsdags ziet men dit geheel vervangen door de paarden van den zggewagen van den God Mars, en zoo verder voor elken dag der week.

(*) Men verhaalt eene zonderlinge omstandigheid omtrent de vervaardiging dezer klok. Dezelve is van zeer zwaar metaal en zamengesteld metaal, en de draaibaar, die dit zelf ontwierp en vervaardigde, werd blindelovens hy zynen arbeid had volbragt. Het werd dus eene moeyelyke en hoogst gewigtige vraag, hoe het werk voltooid zoude worden. Andere werktuigkundigen werden aangeraden; doch deze, onkundig van het plan, waarop het geheel zoude worden daargesteld, konden daarmede niet voortgaan, omde blinde kunstenaar, alleen de eer willende toegaten van een zoo fraai werk te hebben geschapen, wilde aan anderen derwege geene inlichtingen geven, maar bood zich aan onderzeken zyn blindheid, zyn werk te volbrengen; en zoo zien wy thans dit verheerlijkt voortbrengsel van werktuigkunde niet alleen als een gedenkteken van het vernuft des makers, maar ook nog als een bewijs van de kracht der gewoonte, en van den verfinen staat van een kunstig by het gemis van een ander.

De vierde merkwaardigheid is eene plaat voor de minuut van het uur. Aan de Noordzijde telt een kind, met eenen scepter in de hand, elken slag der klok; aan de zuidzijde staat een tweede kind, eenen zandlooper in de hand houdende, die nauwkeurig met de klok gelyk loopt, en dien het omdraait, zoodra de klok geslagen heeft. Boven de minutenplaat is eene plaat voor de uren; de buitenste omtrek bevat de uren, maar van binnen is een volkomen astrolabium, hetwelk de beweging van elk planeet, naar aanzien, en in welk teeken, graad of uur zy elk uur van den dag is, aantoont; alsmede de stelling van zon en maan tegenover elkander, en den kop en staart van den draak.

Ten zesde zien wy eenen kring, die de twee tekenen van het wasen en afnemen der maan bevat; in twee holle plaatsen ziet men in welken staat zy is, en een wijzer toont hare opdoorgaang.

De zevende merkwaardigheid bestaat in vier kleine klokjes, welke de kwartieren van het uur slaan; by het eerste kwartier komt een knaapje te voorschyn, slaat op het eerste klokje, met eenen appel, en gaat vervolgens naar het vierde klokje, waar het tot het volgende kwartier blyft; dan komt een jongeling, die met eenen pyl twee klokjes slaat, en vervolgens de plaats van het knaapje inneemt; vervolgens verschynt een man in volle wapenrusting, die met zynen hellebard drie klokjes slaat en daarop den jongeling gaat vervangen; by het vierde kwartier eindelyk vertoont zich een grysaard, die met zynen kruk op alle vier klokjes slaat en op de gewone plaats gaat staan. By het slaan der klok komt en dit is de achtste merkwaardigheid, de Dood in een vak boven de andere te voorschyn, by verschiet elk kwartier, en mede de vroegere leeftyden mede te stепен maar wordt aan de andere zyde door eene fiuur, die Christus moet verbeelden, telkens terug getreven; maar wanneer het laatste kwartier slaat, is het hem vergund naar de klok te gaan, waarop hy met een doffbeen slaat en vervolgens met den grysaard verdwynt.

In de negende en laatste plaats bewoont men dat toren, die op dit werk is, een klokkenkruis bevat, dat ten drie, zeven en elf ure, telkens eene andere nys speelt, aerst verstond, nadat het klokkenkruis opgehouden heeft, de baan, die boven op den toren staat, zynen hals uitrekt, zynen kam schuift, twee malen zyne vleugels uitbreidt en twee malen kraalt.

Dit bewonderenswaardige werk bevindt zich in den toren, doch is reeds lang lam, zonder dat men hetzelfde weder in werking heeft kunnen brengen.

Hangende Tuinen.

Ieder weet, dat Semiramis, te Babylon het buitengewoon groote onkosten, tuinen had doen aanleggen, die vermaard waren in de oudheid, en waarvan de herinnering zelfs tot ons is gekomen. Deze tuinen zoo beroemd by de Grieken, maakten een vierkant uit, waarvan elke zyde vier honderd voet had. Zy bestonden uit onderscheidene uitgestrekte terrassen, die amphitheatrischgewyze boven elkander geplaatst waren, en waarvan de hoogste met de stadsmuren in hoogte gelyk stond. Van de eene terras tot de andere klom men met eenen tien voet breedden trap. De geheele massa werd onderschraagd door onzettend groote gewelven, boven op welke men groote platte steenen van achttien voet lang en vier voet breed geplaatst had. Op deze steenen had men eene laag riet gelegd, bestreken met eene groote hoe-

veelheid pek of lym, waarop twee ryan baksteenen lagen, zamengehecht met kalk. Dit alles was bedekt met looden platten, en dan kwam de aarde, die in zoo aanzienlyke hoeveelheid derwaarts aangebragt was, dat de grootste boom er wortel schieten konden. De terrassen waren dan ook eendeels digte hooge bosschen, anderdeels met de meest uitgelezene planten bedekt. Eene verzameling van de schoopste voortbrengselen der natuur gaf aan dit korrekelyk oord het aanzien van een betooverd parady. Semira mis had daartoe schatten gehezig, en gedurende vele jaren byna geene bevolkingen daaraan doen arbeiden. Ook in onze dagen maakt men hangende tuinen met mindere kosten, en wel verze, dat de vervaardiging daarvan een ramp is geweest voor het volk, onder hetwelk dezelve aangelegd zyn, was dezelve veelteer wel fatig, doofdien zy groote sommen in binloop bragt, en aan vele werkliefte eene windstevende arbeid verschafte. Men ziet onder anderen te Limerick in Ierland hangende tuinen, waarvan de wezenlykheit in niets ontfindt voor de beschryving, welke wy gegeven hebben, van die der koningin van Babylon, en de Iersche Iinden hebben zelfs nog het voorrecht, dat een groot gedeelte daarvan eene oroeikas is, en de bloemen en vruchten der tuchstroken van Azië en Amerika bevat.

Men verbeeldt zich drie uitgebreide, amphitheatrischgewyze aangelegde terrassen, waarvan de laatste met sierlyke glazen stippen bedekt, te allen tyde druiven, perziken, ananassen en de heerlykste vruchten bevat. Oranjeruimen spreiden daar dunne met vruchten rijk beladene takken uit, en by het zien van al deze uitheemsche gewassen, zoude men zich onder de linie verplaatsen, en eener te woen in de gure rijkdomen van Ierland. De middelste terras is bestemd voor zoodanige planten en hooge vruchtboomen, die met de grootste zorgvuldigheid in dit ondraakbare klimaat aangekweekt kunnen worden; de benedensie, eindelyk, bevat bloemen van allerlei aard.

Een vier voet breede trap voert van de eene trassen naar de andere. De zyterassen zyn 150 voet lang en 30 voet breed; de middelste 180 voet lang en 40 voet breed en de benedensie 200 voet lang en 100 voet breed. Het geheel bestaat eene oppervlakte van eenen Engelschen akker of 43.560 voet vierkant.

Alle reizigers roemen eenparig de bewonderenswaardige zorg, waarmede deze tuinen onderhouden worden. Dit Iersche wonderwerk is nog verbazender dan dat van Babylon, doordien het steeds te wrakelen heeft met de meest vernielende tuchgestrektheid van den aardbol, en echter heeft het noch het zweet eener gansche bevolking, noch de schatten eener gheele provincie gekost. De kosten daarvan hebben slechts vyftien duizend pond sterling of achttien tonnen gouds bedragen.

Over alle reusen heen, heeft de vermaandheid der hangende tuinen van Babylon geklonken, en byna niemand hoort bedden spreken van de hangende tuinen van Limerick! zo is de wereld!

Deze Courant wordt gedrukt en uitgegeven ter Drukkerij van A. L. S. MULLEB & J. F. NEUMAN wzn. in de Willemstad, Breede Straat, Huis No 76. De prijs derzelve is f 12 00 jaars, te betalen ont de drie maanden. De prijs der advertentien is 25 Centen per regel, doch voor eene advertentie van slechts een regel, betaalt men 50 Centen.